

RÖÖVITUD
CABADUS

KALE
RANG

2024 Pärnu

Kaante kujundaja: Kaie Rang
Toimetaja: Heli Hallik
Küljendaja: Vallo Hallik

© Kõik õigused kaitstud

Teose sisu eest vastutab autor

ISBN: 978-9916-668-87-0

Trükk: MJ Konsult

Kirjastus Hea Tegu
www.fil.ee

Jürgen, mu kallis muusa!

Aitäh, et Sa mu ellu tulid. Aitäh, et Sa muutsid mu elu tundmatuseni. Aitäh, et Sa lasid end armastada. Aitäh kõige selle eest, mida mulle hingelisel tasemel kinkisid. See on suurim kink, mida ma eal olen kogunud, mida mulle eales kingitud. Aitäh selle eest, et eksisteerisid, elasid ja hingasid, et olid olemas ja mõjusid kui taevane ingel. Minu ingel, see haruldaseim ingel. See haruldaseim ja ainulaadseim kogu maailmas. Olgugi, et oled nüüd lahkunud taevastele teedele, tea, et armastasin Sind südamepõhjani siiralt, nii puhtalt, puutumatu. Armastan Sind kogu ülejäänud elu ning iialgi ei unusta Sind ära. Sa olid, oled ja jääd alati mu südamesse, mu hinge, minu loomesse, minu mälestustesse, unistustesse. Minu ellu. Igavesti ja alati.

Jumalaga, mu kartmatu. Jumalaga mu muusa, mees mootorrattaga. Jumalaga seniks, kuni kohtume taaskord teisel pool taeva-piiri. Oota mind ära, et saaksin Sinuga liitudes Sind kallistada!

Igavesti Sinu jumaldaja, Sinu pisike sügiseneiu.

1

Koitis hommik. Suvised päikesekiired paistsid tuppa ning maandusid otse mu näol. Soojus, mis neist kiirtest kandus, paitas mu pehmet näolappi ja soojendas nägu niivõrd, et mul hakkas päris palav. Avasin silmad. Magamistuba, kus olin just oma magusast ööunest ärrganud, oli mõnusasti valge. Kogu tuba oli päikesekullaga kaetud.

„Ilus hommik. Ilus suvehommik,” olin õnnelik ning ajasin end voodist püsti. Astusin paar sammukest magamistoa akna juurde. Välja vaadates avanes mulle imeline vaatepilt – puud olid lehtes ja õõtsusid kergelt suvises tuules, linnud laulsid läbisegi oma imekauneid viisijuppe ning tervitasid lauludega igat hommikust ärkajat. Päike oma kauni ja sooja säraga tekitas õuele kuldseid varje, mis suvehommikuti oli see miski, mis minul südame soojaks tegi. Nähes, kui kaunis oli hommik, naeratasin vaikselt omaette, tatsasin uniselt tasasel sammul oma abikaasa Marki juurde, kes veel magas rahulikku ööund, suudlesin nii muuseas hellalt ta otsmikku ning sammusin vannituppa end korda tegema. Peeglisse vaadates paistis mulle sealt vastu üks kolmekümnendates vesihallide silmade ja lühikeste juustega punapea. Jah, see olin mina. Sasisin käega laisalt oma sassis punaseid juukseid kord ühele ja siis teisele poole, muigasin oma harakapesa üle ning haarasin seejärel kammi.

„Tuleb ikka ilus olla ja harakapesad kõik ära kammida,” arutlesin omaette teise minaga, keda peeglist nägin ning naeratasin talle.

Ei teagi, miks. Ilmselt seetõttu, et südames oli mingisugune õnnetunne. Mingisugune rahulolu, kerge ootusärevus päeva suhtes. Tunne, et tuleb imeline päev. Imeline uus päev täis imelisi uusi seikluseid, ettevõtmisi, uusi paiku ja kohtumisi. Mu abikaasal Markil oli hakanud just puhkus. Olime pikalt arutlenud, et võiksime sõita kaunil suvepäeval tema puhkuse ajal kuskile ilusasse kohta puhkama.

„Mis saaks veel parem päev reisiks olla kui just tänane?” olin elevel.

Sel ajal, kui hõljusin oma unistustes ja ootustes, oli ärganud ka minu kaasa Mark. Pikemat kasvu, tumedate juuste ja heledate silmadega noormees oli astunud vaikselt vannituppa, jäänud mu selja taha seisma ning haaras selja tagant mind enda embusse.

„Kuidas magasid, kallis?” sosistas ta mulle hellalt kõrva. Pöörasin end ümber ja naeratasin talle rõõmsalt.

„Hästi, väga hästi,” vastasin lõpuks.

„Täna on see päev, mil võiksime minna kuskile puhkama,” sõnasin Markile, ise juba mõtetega pooleldi puhkusel olles.

„Jah? Ja kuhu sa minna tahaksid siis?” tundis abikaasa huvi.

„Lähme näiteks Lätti. Lähme avastame sealseid looduskauneid kohti. Või sõidame mere äärde, naudime merekohinat ja kajakate hääli. Või lähme metsa, matkame natuke. Täna on kaunis ilm.”

„Aga kuhu me Sofia jätame?” uuris ta minult, tuletades meelde, et meil oli ka üks väike nunnupall, üks viieaastane tütreke kodus kasvamas. Kartis vist, et unustan suure õhinaga ja unistustes viibides meie tütrekese.

„Anname sinu vanematele. Nad võivad ju tänase päeva meil olla ja Sofiat valvata. Ta polegi su vanemaid ammu enam näinud.”

Viskasin oma mehele ühe kelmika pilgu ning seejärel sammusin vaikselt vannitoast ära. Haarasin kušeti pealt oma riided, mis olin eelneval õhtul endale valmis seadnud ning seejärel riietusin. Samal ajal oli mees mulle vannitoast järgnenud.

„Tõsi, sul on õigus. Me võime tõesti lapse mu vanematele anda. Ma helistan neile peale hommikusööki ja uurin, mis kell on neil võimalik meile tulla,” sõnas ta. Naeratasin ja vastasin: „Aitäh sulle.”

Ühtäkki lendas lahti meie magamistoa uks, ukسلävel seisis üks heledate juustega sassis peaga preilike, käes tema lemmik, roosa kaisukaru.

„Emme, issi!” hüüdis ta ja jooksis meid kohe kallistama.

„Sofia, tere hommikust! Kuidas magasid, mu lapsuke?” uurisin armastusega tütrelt, keda parajasti kallistasin.

„Hästi magasin. Aga kõht on täiega tühi. Tahaks süüa.”

„Mida sa sooviksid hommikusöögiks?” uuris isa me tütrelt.

„Mmm, võileibu? Ei, tegelikult ma tahaksin putru. Jah, palun putru.”

„Oled kindel?” uurisin Sofialt, kas ta on kindel, sest ta kippus alati oma esialgsetest otsustest lõpuks taganema. Toiduga oli see probleem, et raiskamine kippus suureks minema – teed ühe toidu valmis, aga laps selleks ajaks enam ei tahtnud tehtud toitu, vaid nõudis juba uut. Siis sai tehtud teine toit, aga lapsel oli tekkinud juba kolmas soov. Nii kippus paraku see meil olema peaaegu igal hommikul.

„Ee, võib-olla siis pannkooki. Issi, kas sa küpsetaksid mulle pannkooki?”

Mark naeratas, tegi Sofiale otsmikule musi ning noogutas.

„Eks ikka saab. Teeme täna siis pannkoogihommiku.”

„Jeeei!” hüüatas heledapäine tütreke, jooksis koos kaisukaruga oma tuppa, viskas kähku endale midagi selga ning juba ta tormaski suure kiiruga mööda treppe alla köögi poole.

„Oota, ära kiirusta treppidel, sa võid kukkuda,” õpetas Mark, kes kiirustas kärsitule lapsele järele.

Kui ma kööki jõudsin, oli Sofial ja Markil koogitegemine juba täies hoos. Laual olid jahu, munad, pakk piima ja kõike, mida nad veel pannkoogi sisse panna tahtsid. Tore oli vaadata, kuidas nad koos tervele perele hommikusööki tegid: Sofia võttis kolm muna ja lõi need puruks, Mark aga keeras piimapakilt korgi ja kallas sortsukese piima. Seejärel maitsestasid nad koos tainast ning lisaks soolale ja suhkrule lisasid kübekese küpsetuspulbrit ning vaniliinsuhkrut.

„Mikserdusaeg!” hüüatas Sofia õhinaga ning tõi mikseri, et kogu kompott ühtlaseks massiks segada. Nii tulid meie peres koogid alati õhulised ja kuidagi väga head. Tegu oli Marki retseptiga. Ta oskas väga hästi süüa teha ning mul oli hea meel, et just tema õpetas lapsele söögitegemist. Mina ei olnud kunagi nii hea kokk kui Mark.

„Õige, too mikser siia ja keerame selle koogitaigna ilusti vahule,” lausus isa, pani mikseri pistikusse ning lasi Sofial kogu koogitaigna ilusti vahule mikserdada.

„Teid on nii vahva vaadata, kuidas te koos süüa teete,” lausulin õnneliku häälega neile kahele meisterkokale.

Üsna pea oli tainas valmis mikserdatud ning pliit soojaks lastud. Vaja oli vaid see kõik pannile panna ja tasahaaval ära küpsetada.

„Emme, kas ma võin täna pannkoogile moosi panna?” uuris mu tütar oma heledate silmadega otsa vaadates, juuksed endiselt sama sassis kui kanapepu. Juuksed sassis, sest Sofia ei lasknud mitte kuidagi oma juukseid kammida. Talle ei meeldinud juuksehari. Kutsusimegi Markiga siis Sofia-sassis-juuksed-kanapepuks, sest neid oli võimatu pusadest lahti saada. Ainult siis sai kammida, kui Sofia nõustus juukseid pesema.

„Ikka tohid, annan kohe moosi ka,” nõustusin, astusin paar-kolm sammu kapi poole, kus hoidsime oma hoidiseid, tegin kapiukse lahti ning märkasin, et meil oli alles veel päris mitut sorti moosi, need kõik olid meie endi aiasaadustest tehtud moosid. Meil oli suur aed. Suur aed koos kõigega: ploomipuude, kirsipuude, õunapuude, mustsõstarde, punaste sõstarde, maasikate ja palju muuga. Meil oli see võimalus, sest elasime pisikeses külas, kaunis maamajas, mille juures olid oma suur hoov, oma lillepeenrad ja oma puud. Rohkem hooldas neid siiski Mark. Talle meeldis näpud mulda pista, toimetada aias ning hoolitseda iga-suguste puude eest.

„Sofia, meil on päris mitu moosi. Kas sa tahad õuna- või maasikamoosi?” uurisin.

„Maasikamoosi. Pannkookidele sobib rohkem maasikamoos,” teadis tütreke oma eelistust.

Samal ajal, kui Mark parajasti pannkooke praadis, küsis ta:

„Miks õunamoos ei sobi pannkookidele? Mõlemad on ju head?”

„Jah, aga õunamoos on hapu. Maasikas on magus. Mulle ei meeldi koogi peal hapu asi.”

„Kas issi tehtud õunamoos on siis nii hapu?” pärisin lapselt. Ta noogutas, haaras maasikamoosi purgi, mille olin vahepeal jõudnud juba lauale asetada, keeras sellelt kaane maha ja pani ootusärevalt väikese teelusika sisse. Noh, et kui pannkoogid saavad lõpuks valmis, siis on hea kohe moosi määrida.

Ei läinudki palju aega, kui koogid saidki valmis. Pannkoogid olid jagatud ilusasti meie kolme vahel ära. Markile kolm suurt ülepanni pannkooki, Sofiale üks ja mina sain tervelt kaks pannkooki.

Istusime kõik kolmekesi söögilaua taha, kui järsku kuulsime õuest väga suurt lärmi. Keegi meist ei jõudnud reageerida ega püsti tõusta, kui juba löödi agressiivselt meie maja välisuks maha.

„Pikali! Kõik pikali!” karjuti. Vaatasin sekundi murdosa jooksul segaduses ja hirmunud pilguga Markile otsa, kes oli täpselt sama segaduses ilmega kui mina. Kuna Sofia istus lauas isale lähemal, haaras automaatselt Mark Sofia enda embusse.

„Pikali! Kõik pikali!” karjuti uuesti ning tundsin, kuidas mind füüsiliselt põrandale lükati ja suruti mingi asi mu kuklale. See oli relv. Silmanurgast nägin, et tuppa olid marssinud viis sõjaväeriietuses meest – kõik relvastatud. Vormid seljas, tanksaapad jalas, kuulivestid seljas, kiivrid peas ning nende nägu varjas mingi eriline mask. Üks meestest sammus Marki juurde ja üritas mu abikaasalt meie last haarata. Mark, tajudes oma lapsele ohtu, hakkas vastu ning tõukas tundmatut sõjaväelast. Ta tõukas meest nii tugevasti, et mees pidi oma tasakaalu säilitamiseks sammu tagasi astuma. See muidugi ei meeldinud sõjaväelasele. Ta võttis relva ja haaras Sofia mu mehe käest. Kuulsin oma lapse paanilist kiljumist ja nuttu, kui ta karjus läbisegi „emme –

issi”. Ta nutt oli südantlõhestav. Oli aru saada, et meie lapsuke oli väga hirmul. Ja järsku käis lask. Lapse nutt vaikus. Karjusin. Kõik oli nii udune. Nii arusaamatu. Üritasin automaatselt, mõistmata, mida teen, püsti tõusta, kuid ei saanud. Üks meestest hoidis mind vägisi põrandal pikali. Nägin vaid, kuidas mu süütu heledate juustega lapsuke kukkus lõtvunult maha, kuidas tema heledad juuksed värvusid punaseks ning tema kaunid heledad silmad, mis olid muidu kogu aeg elurõõmust pakatanud, klaasitud. Teadsin sisimas, mis oli toimunud.

„Ei! Ei! Ei! Ei, Sofia, ei, palun ei!” karjusin nii, et häälepaelad olid katkemas, pisarad voolasid üle mu põskede. Ma ei hoolinud sel momendil enam millestki, sest minult oli võetud mu laps. Minu kullakallis, süütu lapsuke. See tunne – see, kui näed oma last suremas – see on kirjeldamatu. Hingemattev. Nagu oleks keegi päriselt pistoda südamesse löönud. Nagu oleks hetkega võetud kogu elu, põhjus elamiseks. Kõik, mille nimel varem elasid.

„Ei, ei-ei! Miks, miks tema?” karjusin hüsteeriliselt ning tõusin jõuga püsti, et haarata Sofia oma embusesse. Üks relvastatud meestest suunas oma relva minu poole ja sihtis sellega mind.

„Ei, teda vajame elusalt,” sõnas teine relvastatud sõjaväelane. Sama sekundi jooksul nägin, kuidas Mark, tundes sedasama valu oma südames, tõusis samuti püsti ning jõudis Sofiani. Ta karjus midagi meelele. Karjus nii, et nägu oli punane, iga veresoone tema näol ja kaelal oli loetav. Oli näha südame pulseerimist ta veenidest, süda peksis tal kiiresti, adrenaliini täis. Ja siis – põmaki – kõlas uus lask. Mark, kes oli hetk tagasi hoidnud Sofiat oma embuses, kukkus loiult Sofia keha kõrvale maha, Marki veri segunes põrandal Sofia omaga.

„Milline raiskamine!” hüüatas mahalaskja, togis korraks Marki jalaga, et kontrollida, kas mahalastud mees ikka sai hukka ning saades sellele kinnitust, keeras ta end ümber.

Hetkega olin kaotanud kaks kõige olulisemat inimest oma elus. Hetkega olin kaotanud kõik, mille nimel ma elasin. Hetkega kaotasin kogu oma õnne, oma armastuse. Olin kildudeks. Olin nii kildudeks, et tahtsin surra. Tahtsin koos oma perega surra, mistõttu keerasin end näoga sõjaväelase poole, kes mind parajasti relvaga sihtis ning karjusin:

„Tapa mind! Tapa mind kohe! Ma ei taha enam elada!”

Haarasin sõjaväelase käest, et krabada temalt relv ja endale ots ise peale teha. See mees, see tundmatu jõhkard aga oli minust tugevam, lükkas mind väheke endast eemale, seejärel haaras minust kinni ja surus mind uuesti pikali maha.

„Seo tal silmad ja käed kinni,” kuulsin üht palju vanema mehe häält oma selja tagant. Ma ei näinud enam, kes ütleja oli, sest olin seisja suhtes näoga vastassuunas, kuid hääle järgi võinuks oletada, et see mees oli teistest palju vanem. See mees oli kuues mees toas. Tundsin, kuidas keegi haaras mu juustest kinni, tõstis mu pea juukseidpidi üles ning seejärel seoti mu silmad kinni. Kellegi käsi haaras agressiivselt minust ja tõstis mind maast lahti jalgade peale. Seejärel pandi mu käed raudu.

„Astu, kiiresti!” kamandas mind üks noorem hääl. Mu jalad aga ei toiminud. Ma ei suutnud astuda. Olin liiga nõrk. Olin liiga vaevas – hingevaevas. Mu jalad ei suutnud ega tahtnud liikuda. Mina ei tahtnud lahkuda. Ei tahtnud lahkuda oma mehest ja lapsest, vaid tahtnuksin heita nende kehade kõrvale pikali ning vajuda nendega koos igavesse unne.

„Mis mehega juhtus, et tal raisku lasite minna?” kostis mu kõrvu sama vanema mehe hääl taustamüra küsimas. Mis talle vastati, ma ei teagi, sest juba lohistati mind sõna otseses mõttes mööda maad majast välja. Majast väljudes tundsin, kuidas päikesekiired langesid mu näole, äranutetud ja paistes näole. Tundsin,

kuidas need kiired soojendasid mu nägu. Tundsin maapinda oma jalge all, seda karedat. Kruus meie teel rihtis ära kõik mu püksid, kuid pükstest oli mul tegelikult ükskõik. Taustal kostusid naabrite karjed ja pisarad. Läbisegi karjuti ja elati läbi sama valu, mis mina. Kogeti sama hirmu ja sama segadust. Mõistsin, et asi polnud ainult meie peres, vaid kogu meie küla koges korraga sama asja. Et inimesi justkui küüditatati nagu vanal halval, hallil ajal.

„Kas see ongi nüüd tänapäev?” mõtlesin, pisarad ikka voolamas ning märgamas riideeset, mis oli mu silmadele ette pandud.

„Võta, kurat, jalad alla!” karjus keegi. Kuna lärmi ja karjumist oli palju, ei saanud ma aru, kellele seda karjuti. Järsku tundsin valusat lööki oma põsel. See löök oli nii tugev, et karjatasin.

„Tehke kiiresti, peame sihtpunkti liikuma hakkama!” hüüdis keegi meestest.

Mul olid küll silmad kaetud, kuid kõrvu kostus mingisugune müra. See müra oli mootorimüra. Tajusin, et mu ees võib olla mitmeid transpordivahendeid, ilmselt sõjaväeautod, et inimesi ära vedada. Õigesti arvasin. Minust haarati kinni ning visati nagu kaltsu otse tundmatu auto peale. Lendasin suure hooga kuskile tahapoole. Samal ajal, kui lendasin masinasse, koperdasin millelegi otsa. Kuulsin, et ma ei ole selles masinas üksinda – seal oli teisigi. See tähendas, et masin oli täis meie naabreid, keda oldi elama jäetud. Mõni neist nuuksus vaikselt, tasasel häälel. Mõni oli täiesti haudvaikne, oli kosta vaid rasket hingeldamist.

„Ärge mõelgegi siit pääseda. Teid lastakse nagunii siis maha. Kui elada tahate, siis ärge liigutage grammigi!” hüüti meile ning löödi suure larmiga masina uks tagant kinni. Läks paar minutit aega, kui tajusin ühtäkki, et masin hakkas liikuma. Sõit ei olnud